

RAZLIKE U SOCIJALNIM STAVOVIMA MALOLJETNIH DELINKVENATA S OBZIROM NA SPOL I TEŽINU INSTITUCIONALNE MJERE*

Milko Mejovšek

Fakultet za defektologiju — Zagreb

Originalni znanstveni članak

UDK: 376.58

Prispjelo: 23. 03. 1989.

SAŽETAK

Četiri uzorka maloljetnih delinkvenata formirana prema spolu i težini institucionalne sankcije ispitana su u postpenalnom razdoblju skalom autoritarijanizma H. J. Eysencka i skalom superega R. B. Cattella.

Primjenom diskriminativne analize utvrđen je viši autoritarijanizam i superego maloljetnih delinkvenata ženskog spola, a prema težini sankcije onih koji su bili podvrgnuti tretmanu u odgojnim ustanovama. Utvrđene razlike prema spolu objašnjene su sociološkim i kulturološkim utjecajima, a prema težini institucionalne sankcije, težinom poremećaja u ličnosti i konstelacijom socioloških karakteristika u postpenalnom razdoblju.

1. UVOD

Pod socijalnim stavovima u ovom istraživanju razumijevaju se oni koji su usmjereni prema socijalnim vrijednostima ili konkretnije prema socijalnim standardima ponašanja. Izabrane su dvije grupe takvih stavova koji nisu međusobno nezavisni, stavovi iz sklopa autoritarijanizma i oni iz sklopa superega. Dosadašnja istraživanja na uzorcima maloljetnih delinkvenata pokazuju da postoji značajna povezanost između ova dva sklopa stavova (Momirović, Viskić—Štalec i Mejovšek, 1974; Mejovšek, 1977; Kovačević, 1981; Mejovšek i Kovačević, 1982; Mejovšek i Kovačević, 1984), da maloljetni delinkventi ženskog spola nakon provedenog institucionalnog tretmana ispoljavaju povišeni autoritarijanizam (Mejovšek, 1985a i Povišeni superego (Mejovšek, 1985b) u usporedbi s maloljetnim delinkventima muškog spola, kao i to da je uspješnija resoci-

jalizacija u postpenalnom razdoblju nakon tretmana u odgojnim ustanovama, nego u domovima za preodgoj (Kovačević, Singer i Momirović, 1974; Hošek, Momirović i Singer, 1974).

Prema Adornu osnovnim osobinama autoritarijarne ličnosti smatraju se: konvencionalizam, autoritarna submisivnost, agresivnost, antiintracepcija, poštivanje vlasti i zakona, destruktivnost, cinizam, sklonost mehanizmu projekcije, rigidnost mišljenja, praznovjerje, stereotipnost i sklonost seksualnim perverzijama. Za razvoj autoritarijarne ličnosti tipična je patrijarhalna sredina.

Superego je u teoriji S. Freuda socijalna komponenta ličnosti, odnosno zastupnik morala i socijalnih vrijednosti u pojedincu. Sastoji se od savjesti i ego—ideala. Savjest se formira putem kažnjavanja, a ego—ideal putem nagrađivanja. Po Freudovu mišlje-

*Rad je sastavni dio projekta "Provjera uspješnosti zavodskog tretmana maloljetnika na području SR Hrvatske" koji je realiziran na Fakultetu za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu.

nju obitelj ima glavnu ulogu u formiranju superega.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja sastoji se u utvrđivanju razlika između grupa maloljetnih delinkvenata u postepenalnom razdoblju u socijalnim stavovima, formiranih prema spolu i vrsti institucionalnog tretmana. Na temelju dosadašnjih istraživanja opravdana je pretpostavka da postoje značajne razlike u socijalnim stavovima i prema spolu i prema vrsti institucionalnog tretmana.

3. METODE RADA

3.1. Uzorci ispitanika

Socijalni stavovi ispitani su u postepenalnom razdoblju na ukupnom uzorku od 628 maloljetnih delinkvenata oba spola, koji su bili uključeni na tretman u odgojnim ustanovama i domovima za preodgoj na teritoriju SR Hrvatske i iz njih otpušteni u vremenu od 01. 01. 1972. do 31. 12. 1975. godine. Postepenalo razdoblje ispitanika kretalo se u intervalu između 4 do 8 godina.

Za potrebe ovog istraživanja ukupan uzorak ispitanika podijeljen je u četiri uzorka ispitanika prema spolu i vrsti institucionalnog tretmana:

1. Žene – odgojna ustanova, N = 72
2. Žene – dom za preodgoj, N = 17
3. Muškarci – odgojna ustanova, N = 289
4. Muškarci – dom za preodgoj, N = 250

3.2. Uzorak varijabli

Primjenjene su dvije skale socijalnih stavova:

1. Skala autoritarizma H. J. Eysencka u adaptaciji M. Mrakovića.
2. Skala superega R. B. Cattella iz baterije 16 PF.

Skala autoritarizma:

- A₁ – Omladinu bi trebalo podvrgnuti strožem režimu života, jer činjenice potvrđuju da uživanje prevelike slobode uzrokuju niz loših posljedica
- A₂ – Naređenje predstavnika vlasti treba izvršavati bez pogovora
- A₃ – Treba uvijek postupiti onako kako zakon propisuje
- A₄ – Sve one koji ne slušaju svoje roditelje i starije od sebe trebalo bi obavezno kažnjavati
- A₅ – Naši prometni propisi nisu dovoljno strogi jer je činjenica da zbog toga stradaju mnogi nedužni građani
- A₆ – Vlast je potrebna da bi se većina ljudi efikasno držala u potčinjenosti
- A₇ – Naređenje rukovodioca treba izvršavati bez prigovora
- A₈ – Postoje pojedinci, pa i grupe ljudi koji nisu vrijedni da žive
- A₉ – Naši zakoni prema kriminalcima su preblagi
- A₁₀ – Besposličare bi trebalo kažnjavati kao kriminalce
- A₁₁ – Putovanje iz države u državu trebalo bi dopustiti bez ikakvih ograničenja
- A₁₂ – Silovanje zaslužuje smrtnu kaznu
- A₁₃ – Ljudi s teškim nasljednim defektima i bolestima morali bi se obavezno sterilizirati
- A₁₄ – Smrtna kazna je divljački običaj i trebalo bi je ukinuti
- A₁₅ – Opravdano je što se kod nas za neke slučajeve predviđaju smrtne kazne
- A₁₆ – Seksualne kriminalce trebalo bi bičevati, pa čak kažnjavati i na gori način
- A₁₇ – Dobro je što borba za život odbacuje one koji se ne mogu održati
- A₁₈ – Sloboda je štetna za one koji su nesposobni

A₁₉ – Homoseksualci nisu ništa bolji od kriminalaca i trebalo bi ih oštro kažnjavati.

Ispitanici unose odgovore na Likertove skale od pet stupnjeva: Potpuno točno, Uglavnom točno, Nisam siguran, Uglavnom netočno i Potpuno netočno. Tvrdnje 11. i 14. su invertirane. Numeričke vrijednosti stupnjeva idu navedenim redoslijedom od 5 do 1, osim u invertiranim tvrdnjama.

Skala superega:

- S₁ Kada bi vidio djecu susjeda kako se tuku ja bih:
a) ostavio da se sami nagode, b) ne znam što bih radio, c) razgovarao bih s njima
- S₂ Mnogi ljudi bili bi zaprepašteni kada bi saznali moje tajne i misli:
a) da b) ne znam c) ne
- S₃ Mislim da je potpuna sloboda važnija od lijepog ponašanja i poštovanja zakona:
a) točno b) nisam siguran c) netočno
- S₄ Iako se ljudima sviđam, gdjekad mi predbacuju da sam površan:
a) točno b) ne znam c) netočno
- S₅ Ako postoji mogućnost da naidem na teškoće:
a) nastojim da ih unaprijed predvidim i riješim b) kako kad c) ne brinem se jer mislim da ću se uvijek lako snaći
- S₆ Mislim da mogu imati povjerenja u miliciju da neće zlostavljati nevine ljude:
a) točno b) ne znam c) netočno
- S₇ Neću da prihvatim dobronamjerne savjete drugih iako znam da bi to trebalo učiniti:
a) katkad b) gotovo nikada c) nikada
- S₈ Ja se trudim da svoje odluke uvijek uskladim sa shvaćanjima što je dobro, a što zlo:

- a) da b) neodlučan sam c) ne
- S₉ Ja uvijek nastojim da svaki posao obavim što je moguće ispravnije i na vrijeme:
a) točno b) nisam siguran c) netočno
- S₁₀ Volim posao koji zahtijeva mnogo vještine:
a) da b) neodlučan sam c) ne
- S₁₁ Bolje je doživjeti duboku starost nego se satirati služeći zajednici:
a) točno b) nisam siguran c) netočno
- S₁₂ Ljudi troše previše svog slobodnog vremena pomažući susjedima:
a) da b) ne znam c) ne
- S₁₃ Poštujem razne propise samo utoliko ukoliko meni osobno odgovaraju:
a) točno b) kako kad c) netočno
- S₁₄ Za uspjeh u poslu mnogo je važnije imati dobre veze nego dobro raditi:
a) točno b) ne znam c) netočno
- S₁₅ Čini mi zadovoljstvo da svoje vrijeme i energiju posvetim:
a) svojoj kući i stvarnim potrebama svojih drugova b) kako kad c) društvenoj aktivnosti i svojoj omiljenoj zabavi
- S₁₆ Smatram da bi bilo korisno da se planira da ne bi dolazilo do nepotrebnog gubljenja vremena između poslova:
a) da b) nisam siguran c) ne
- S₁₇ Kada radim neki posao, moja je glavna briga:
a) da ga uradim onako kako treba b) ne znam c) da ga uradim tako da od toga moji prijatelji nemaju nikakve štete
- S₁₈ Kada moji drugovi očekuju od mene neku važnu odluku, ja ih ne ostavljam da dugo čekaju:
a) točno b) ponekad c) netočno
- S₁₉ Nikad se nisam divio čak ni veoma uspješnom kriminalcu ili špijunu:
a) točno b) nisam siguran c) netočno
- S₂₀ Prilikom vraćanja uvijek provjeravam u

kakvom su stanju stvari koje sam pozajmio ili koje su meni pozajmili:

a) da b) nisam siguran c) ne

Odgovori koji ukazuju na povišeni superego u svim su tvrdnjama vrednovani brojem 3, a oni koji ukazuju na sniženi superego brojem 1.

3.3. Metode obradbe podataka

Podaci su obrađeni multigrupnom diskriminativnom analizom prema programima MANOVA i DISCRM, Cooleya i Lohnesa

(1971).

Program MANOVA testira jednakost raspšenja u svim varijablama između grupa ispitanika i izračunava značajnost udaljenosti centroida grupa. Također izračunava i univarijantnu analizu varijance po pojedinim varijablama.

Program DISCRM izračunava diskriminativne funkcije, testira njihovu značajnost pomoću kanoničkih korelacija između originalnih varijabli i artifičnih varijabli koje maksimalno separiraju grupe.

4. REZULTATI I INTERPRETACIJA

Tablica 1.

Univarijantna analiza varijance

Varijable	F	Q	$X_{\bar{Z}OU}$	$X_{\bar{Z}DP}$	X_{MOU}	X_{MDP}
A ₁	2.52	.0559	.26	.28	-.03	-.06
A ₂	3.73	.0112	.30	.04	.03	-.13
A ₃	1.54	.2005	.15	.02	.05	-.10
A ₄	.29	.8309	.01	.17	.02	-.03
A ₅	4.80	.0030	.29	-.45	.06	-.12
A ₆	2.36	.0692	.28	-.04	-.07	.01
A ₇	3.27	.0206	.27	-.24	.04	-.11
A ₈	.64	.5954	.15	-.02	.00	-.04
A ₉	7.50	.0002	.24	-.06	.14	-.22
A ₁₀	.137	.2490	.18	-.02	-.07	.03
A ₁₁	2.69	.0444	-.10	-.01	.12	-.11
A ₁₂	2.34	.0709	.20	.44	-.05	-.03
A ₁₃	2.47	.0594	.19	.03	.06	-.12
A ₁₄	.31	.8220	.09	.08	-.01	-.03
A ₁₅	1.62	.1824	-.02	.12	.08	-.10
A ₁₆	4.87	.0028	.37	.20	.00	-.12
A ₁₇	.72	.5411	.07	.27	-.04	.01
A ₁₈	5.81	.0010	.41	.36	-.05	-.09
A ₁₉	.51	.6827	.08	-.07	-.05	.04
S ₁	.64	.5932	.13	.03	.01	-.05
S ₂	1.02	.3825	-.17	-.18	.03	.02
S ₃	3.18	.0232	.13	.08	.09	-.15
S ₄	2.22	.0827	-.27	-.10	.01	.07
S ₅	1.55	.1977	.00	-.28	.08	-.07

S ₆	6.29	.0006	.39	.40	.00	-.14
S ₇	3.29	.0200	.11	.12	.10	-.15
S ₈	1.61	.1832	.19	-.26	.02	-.06
S ₉	2.29	.0762	.14	.34	.04	-.11
S ₁₀	2.16	.0902	-.24	-.29	.05	.03
S ₁₁	3.82	.0100	.11	-.14	.12	-.16
S ₁₂	.69	.5601	.15	-.01	-.01	-.04
S ₁₃	2.80	.0384	-.09	-.34	.12	-.09
S ₁₄	1.03	.3812	.12	.08	.04	-.08
S ₁₅	1.45	.2251	.21	.19	-.04	-.03
S ₁₆	.47	.7078	.09	-.12	.02	-.04
S ₁₇	1.34	.2580	-.03	.40	.04	-.06
S ₁₈	.40	.7538	.00	-.19	.04	-.03
S ₁₉	4.76	.0031	.39	.24	-.05	-.07
S ₂₀	1.50	.2128	.07	.21	.06	-.10

S obzirom na spol primjećuje se povišeni autoritarizam i superego u grupi ispitanika ženskog spola kojoj je izrečena blaža institucionalna mjera. U odnosu prema težini sankcije viši autoritarizam i superego postoji u skupinama ispitanika kojima su izrečene blaže institucionalne sankcije.

Skupina ispitanika ženskog spola koja je bila podvrgnuta strožem institucionalnom tretmanu (mala skupina "najtežih slučajeva") pokazuje u nekim varijablama znatno niži autoritarizam i superego od skupine ispitanika istog spola koja je bila podvrg-

nuta tretmanu u odgojnoj ustanovi. Čak i u usporedbi s ispitanicima muškog spola koji su bili podvrgnuti tretmanu u domu za preodgoj, u tim varijablama postignute su niže vrijednosti. Riječ je o varijablama koje govore o poštivanju autoriteta i odnosu prema društvenoj zajednici. Prema tome, može se zaključiti da postoje velike razlike između dviju grupa ispitanika ženskog spola.

Očigledno je također da su autoritarni stavovi i snaga superega više izraženi kod ispitanika muškog spola koji su se nalazili u tretmanu u odgojnoj ustanovi, nego

Tablica 2.

Značajnost diskriminativnih funkcija

Odst. korijen	C	C ²	Hi-kvadr.	df	Q	% traga od D	% traga Od R
0	.432	.187	218	117	.0000	58.82	3.84
1	.301	.091	93	76	.0869	25.64	3.26
2	.239	.57	36	37	.5343	15.54	1.72

Odstupanje varijanci grupa (H₁)

F = .37 Q = 1.0000

Udaljenost centroida grupa (H₂)

F = 1.92 Q = .0000

onih koji su boravili u domu za preodgoj.

Grupe ispitanika značajno su razmaknute u diskriminativnom prostoru samo u prvoj diskriminativnoj dimenziji. Prema visini kanoničke korelacije, koja je osrednja, može se zaključiti da utvrđene razlike grupa ispitanika u socijalnim stavovima nisu osobito velike. Prva diskriminativna funkcija koja je jedina značajna objašnjava nešto manje od 60% diskriminativne varijance. U faktorskom smislu relativno je slabo definirana (kao prva glavna komponenta analiziranog sustava varijabli).

Tablica 3.

Struktura prve diskriminativne funkcije

Varijable	r	Varijable	r
A ₁	.226	S ₁	.127
A ₂	.303	S ₂	-.131
A ₃	.184	S ₃	.228
A ₄	.052	S ₄	-.228
A ₅	.260	S ₅	.059
A ₆	.149	S ₆	.384
A ₇	.249	S ₇	.223
A ₈	.120	S ₈	.154
A ₉	.355	S ₉	.211
A ₁₀	.072	S ₁₀	-.179
A ₁₁	.054	S ₁₁	.215
A ₁₂	.169	S ₁₂	.124
A ₁₃	.234	S ₁₃	.019
A ₁₄	.084	S ₁₄	.153
A ₁₅	.099	S ₁₅	.154
A ₁₆	.346	S ₁₆	.088
A ₁₇	.048	S ₁₇	.066
A ₁₈	.431	S ₁₈	.019
A ₁₉	.003	S ₁₉	.309
		S ₂₀	.153

U strukturi prve i jedine značajne diskriminativne funkcije slijedeći visinu kore-

lacija, zapažaju se ove karakteristike: Poštivanje autoriteta, zakona i predstavnika vlasti; zahtjev za pooštavanjem zakona prema kriminalcima (zapravo kazni), osobito prema seksualnim prijestupnicima; povjerenje u organe vlasti; averzija prema prekršiteljima socijalnih normi ponašanja; zahtjev za strožim odgojem omladine; negativan odnos prema nesposobnima, kao i osobama sa smetnjama (teškoćama u socijalnoj integraciji); uglavnom prihvaćanje dobronamjernih savjeta; djelomična površnost u obavljanju zadataka, ali uz nastojanje da se ipak obave kako valja i na vrijeme; spremnost da se pomaže drugim ljudima.

Na temelju izloženih karakteristika diskriminativne funkcije može se zaključiti da je ona nešto više usmjerena k autoritarizmu, odnosno bliže autoritarizmu nego superegu (međutim, ne smije se zaboraviti da su autoritarizam i superego u pozitivnoj, iako ne osobito visokoj korelaciji)*. Posebno se to vidi u rigidnom odnosu prema bilo kojoj vrsti autoriteta i u negativnom stavu prema osobama smanjenih sposobnosti i osobama sa smetnjama, a djelomično bi se autoritarizmatnoj konstelaciji karakteristika mogao pripisati i izrazito negativan stav prema seksualnim delinkventima.

Tablica 4

	Centroidi grupa
Grupa Ž _{OU}	.990
Grupa Ž _{DP}	.485
Grupa M _{OU}	.074
Grupa M _{DP}	-.404

Prema poziciji centroida grupa može se općenito zaključiti da na izoliranoj dimenzi-

ji autoritarizacijom — superego, najbolji rezultat imaju maloljetnice koje su bile uključene u tretman u odgojnoj ustanovi, a najlošiji maloljetnici koji su bili podvrgnuti tretmanu u domu za preodgoj. U odnosu prema spolu bolji su ispitanici ženskog spola, a u odnosu prema vrsti ustanove ispitanici koji su bili u tretmanu u odgojnoj ustanovi. Ovo posljednje, da je efikasnost resocijalizacije veća kada se radi o instituciji u koju se upućuju "lakši slučajevi" (odgojna ustanova), pokazala su već brojna dosadašnja istraživanja (npr. Dobrenić, Kovačević, Momirović i Singer, 1972; Kovačević, Singer i Momirović, 1974; Hošek, Momirović i Singer, 1974; Kovačević, 1981). Na taj način i rezultati ovog rada ponovno pokreću pitanje uspješnosti preodgojnog rada u domovima za preodgoj. Naime, iako se u ustanove ovog tipa upućuju tzv. "teži slučajevi", kada su obiteljske prilike maloljetnika vrlo teške, kada su u ličnosti maloljetnika utvrđeni teži poremećaji i kada je maloljetnik izvršio teža krivična djela, uspješnost tretmana trebala bi biti jednaka ili gotovo jednaka onoj u odgojnim ustanovama, jer je prilikom osnivanja odgojnih ustanova i domova za preodgoj bilo predviđeno da će u domovima za preodgoj tretman biti intenzivniji, da će biti angažirani stručnjaci raznih profila, itd. Međutim, jasno je da se manja uspješnost tretmana u domovima za preodgoj ne može pripisati samo kadrovima, organizacionim i materijalnim uvjetima rada u tim ustanovama, već je znatnim dijelom za manju efikasnost tretmana valoriziranu kroz stupanj socijalne integracije maloljetnika u postpenalnom razdoblju, odgovorna izrazito nepovoljna konstelacija socijalnih prilika u koje se maloljetnici nakon tretmana u domovima za preodgoj vraćaju, a to znači da je vrlo malo poduzeto i učinjeno da se obiteljske prili-

ke maloljetnika poprave, što je i konstatirano u nekim prijašnjim istraživanjima (npr. Hošek, Petrović i Momirović, 1974; Mejovšek, Horga i Momirović, 1974; Petrović i Momirović, 1974; Mejovšek, 1982).

Što se tiče viših rezultata u autoritarizmu i superego kod ispitanika ženskog spola, može ih se objasniti kao posljedica pripadajuće spolne uloge, odnosno konformiranja sa socijalnim standardima ponašanja u skladu sa zahtjevima socijalne sredine, kao i pretpostavkom jačeg djelovanja tretmana na osobe ženskog spola. Postoji također mišljenje da formiranje vlastite obitelji ima snažniji utjecaj na osobe ženskog spola, a time i na povišeni autoritarizam i superego (u prvom redu kroz izraženi prihvaćanje socijalnih normi ponašanja), što se može pripisati savjesnijem prihvaćanju odgovornosti (npr. Mejovšek, 1985a i b). Nema nikakve sumnje da od svih utjecaja koji dovode do razlika u stavovima obzirom na spolnu pripadnost najveća "zasluga" pripada socijalnom učenju, odnosno socijalnim utjecajima. Iako se u sferi društvenog života ublažavaju tradicionalne razlike u odnosu prema spolnoj pripadnosti, one su još uvijek prisutne, i to jače, što je kulturna razina uže sredine niža. Liberalniji stavovi prema standardima ponašanja i veća agresivnost prema autoritetima bilo koje vrste, još se uvijek u mnogim sredinama smatraju osnovnim karakteristikama "muškog ponašanja". Povišena rigidnost i snižena tolerancija prema odstupanju od normi, osoba ženskog spola u prvom je redu produkt socijalne sredine, odnosno pripadajuće kulture (što potvrđuju razna sociološka istraživanja). Iako se radi o specifičnim uzorcima ispitanika, dobiveni rezultati imaju nesumnjivo općenitije značenje.

5. ZAKLJUČAK

Na uzorcima maloljetnih delinkvenata formiranim prema težini zavodske mjere i spolnoj pripadnosti, utvrđen je viši autoritarizam i superego kod onih koji su bili podvrgnuti zavodskom tretmanu u odgojnim ustanovama, a prema spolu kod maloljetnih delinkvenata ženskog spola. Viši autoritarizam i superego maloljetnih de-

linkvenata koji su bili uključeni u tretman u odgojnim ustanovama objašnjen je lakšim poremećajima u ličnosti i povoljnijom konstelacijom socijalnog polja u koje se ove osobe vraćaju nakon zavodskog tretmana. Viši autoritarizam i superego maloljetnih delinkvenata ženskog spola objašnjen je prvenstveno kao posljedica socioloških, odnosno kulturoloških utjecaja.

LITERATURA

1. DOBRENIC, T., V. KOVAČEVIĆ, K. MOMIROVIĆ i M. SINGER: Efikasnost metoda preodgoja u odgojnim zavodima i odgojno–popravnim domovima SR Hrvatske, Institut za kineziologiju. Zagreb, 1972.
2. HOŠEK, A., K. MOMIROVIĆ i M. SINGER: Diskriminativna analiza sankcija u prostoru indikatora efikasnosti resocijalizacije, Defektologija, 1974, Vol. 10, br. 1–2, str. 137–154.
3. HOŠEK, A., K. PETROVIĆ i K. MOMIROVIĆ: Neke relacije između sankcija izrečenih maloljetnim počiniocima krivičnih djela i njihovih socioloških karakteristika u postpenalnom razdoblju, Defektologija, 1974, Vol. 10, br. 1–2, str. 49–92.
4. KOVAČEVIĆ, V., M. SINGER i K. MOMIROVIĆ: Relacije između sankcija izrečenih maloljetnim izvršiocima krivičnih djela i njihovog ponašanja u postpenalnom razdoblju, Defektologija, 1974, Vol. 10, br. 1–2, str. 4–48.
5. KOVAČEVIĆ, V.: Problemi resocijalizacije maloljetnika s delinkventnim ponašanjem, Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu i Izdavački centar Rijeka, Zagreb–Rijeka, 1981.
6. MEJOVŠEK, M., S. HORGA i K. MOMIROVIĆ: Kanoničke relacije socioloških karakteristika i efikasnosti resocijalizacije u postpenalnom razdoblju, Defektologija, 1974, Vol. 10, br. 1–2, str. 93–117.
7. MEJOVŠEK, M.: Struktura ličnosti maloljetnih delinkvenata, Defektologija, 1977, Vol. 13, br. 1, str. 35–93.
8. MEJOVŠEK, M.: Povezanost efikasnosti resocijalizacije i socijalnog statusa maloljetnika nakon zavodskog tretmana, Defektologija, 1982, Vol. 18, br. 1–2, str. 123–133.
9. MEJOVŠEK, M. i V. KOVAČEVIĆ: Povezanost efikasnosti resocijalizacije s nekim osnovnim socijalnim stavovima maloljetnika s delinkventnim ponašanjem, Defektologija, 1982, Vol. 18, br. 1–2, str. 135–143.
10. MEJOVŠEK, M. i V. KOVAČEVIĆ: Povezanost autoritarizma i superega maloljetnih delinkvenata, Defektologija, 1984, Vol. 20, br. 1–2, str. 1–12.

11. MEJOVŠEK, M.: Razlike u autoritarizmu maloljetnih delinkvenata muškog i ženskog spola nakon zavodskog tretmana, Defektologija, 1985, Vol. 21, br. 1, str. 25–30.
12. MEJOVŠEK, M.: Razlike u superegu maloljetnih delinkvenata muškog i ženskog spola nakon zavodskog tretmana, Defektologija, 1985, Vol. 21, br. 2, str. 41–48.
13. MOMIROVIĆ, K., N. VISKIĆ–ŠTALEC i M. MEJOVŠEK: Relacije kognitivnih i konativnih karakteristika maloljetnih delinkvenata i efikasnosti resocijalizacije nakon penalnog tretmana, Defektologija, 1974, Vol. 10, br. 1–2, str. 155–173.
14. PETROVIĆ, K. i K. MOMIROVIĆ: Diskriminativna analiza sankcija u prostoru nekih socioloških dimenzija maloljetnih delinkvenata u postpenalnom razdoblju, Defektologija, 1974, Vol. 10, br. 1–2, str. 118–136.

THE DIFFERENCES IN SOCIAL ATTITUDES OF JUVENILE DELINQUENTS ACCORDING TO THEIR SEX AND THE STRENGTH OF INSTITUTIONAL MEASURE

Summary

Four samples of juvenile delinquents that were formed regarding sex and the strength of institutional sanctions were tested during postpenal period on the Scale of authority (H. J. Eysenck) and the Scale of superego (R. B. Cattell).

Discriminative analysis showed higher authority and superego in female juvenile delinquents and in those subjects who were included in the treatment in educational institutions (regarding the strength of sanctions).

Estimated differences regarding sex have been explained through the strength of institutional sanctions, personality disturbance and the constellation of sociological characteristics in postpenal period.

This paper is part of the project "The check of success of juvenile institutional treatment in the area of SR Croatia", that has been carried out at the Faculty of Defectology, University of Zagreb.